

Neoliberal kentler ve atık toplama alanının sömürgeleştirilmesi

Bugün kentlerde on yıllardır, kentin ekolojik dengelerinin daha fazla bozulmaması, doğal çevrenin korunması için atık toplayıcılardan daha çok eylemli biçimde çalışan başka bir grup yok.

Akin Atauz

23/04/2022

aatauz@yahoo.com

Atık toplama işi nasıl bir iş biliyorsunuz, biliyoruz. Belki de dünyanın en zor ve çalışanlarını en çok hırpalayan işlerinden biri... Türkiye'nin bütün büyük kentlerinde yüzbinlerce insan ve aileleriyle birlikte milyonlarca kişi...

Tamam biliyoruz, neoliberal dünyada eğer doğrudan sömürenlerden ya da sermaye birikimine katkıda bulunanlardan değilseniz veya merkezi/ yerel yönetimlerden birinde iktidarda değilseniz ve yine de sömürden, emeğinizin ürünlerinin elinizden alınmasından, az ya da çok aşağılanmaktan hatta çoğu kez şiddet görmekten iktidarın şiddet aygıtları tarafından coplanmaktan/ gazlanmaktan veya ayrımcılıktan ya da görünmez kılınmaktan/ önemsizleştirilmekten vb. kurtulabilmişseniz eğer, çok şanslı sayılırsınız.

Ama eğer sokaklardan katı atıkları toplayan ve belki de çalışanlar arasında en zor işi/ en ağır koşullarda yapan biriyseniz ve bu durumda bile sizi daha da köşeye sıkıştırmak, daha da çok aşağılamak ve sömürmek isteyen yeni düzeneklerle karşılaşmak üzereyseniz; böyle bir durum nasıl açıklanabilir? Ne yapılabilir buna karşı? Nasıl bir insan ya da devlet aklı, bu en zor durumdaki insanların elindeki küçücük *her şeye göz*

diker ve bunu onlardan almak için düzen kurulabilir? Bu insanların üzerine gitmek için yasa/ yönetmelik çıkartmak çabasına hız vermiş olabilir?

Atık toplayıcılara yönelik polis baskınlarında onlarca işçi gözaltına alındı.

Kentlerde atık toplayanları hepimiz tanıyoruz.

Bugün kentlerde on yıllardır, kentin ekolojik dengelerinin daha fazla bozulmaması, doğal çevrenin korunması için onlardan daha çok eylemli biçimde çalışan başka bir grup yok. Evet, onlar elbette bunu ekolojik dengeleri korumak veya biraz bile olsa doğanın korunmasına katkıda bulunmak için yapmıyorlar. Ama ne yaptıklarını biliyorlar ve ekolojiye katkılarından haberdarlar. Kentlerdeki yoksulluk uçurumunun en dibinden, işsizliğin nasıl yaman bir canavar olduğundan da haberdarlar...

Sorunların sebebi deęil, sonucu...

Dünyanın çeşitli yerlerinde çıkan savaşlar, çürümüş iktidarlara karşı direnişler ve direnenlere karşı ateşli devlet şiddeti, yerinden-etme/ kaçışlar/ göçler, ilticadan başka hiçbir çaresi kalmayacak kadar ölümcül ya da riskli ortamların oluşması; kıtlıklar-kuraklıklar, iklim değişiklikleri, tarım topraklarının istilası, suların borulanması/HES'lenmesi, hayvancılık yapılabilecek meraların yok olması, biyo-çeşitliliğin (tasarımın bir parçası olarak) yok edilmesi vb... Bunların hiç biri onların suçu değil.

Ama ne bulunduğu yerde barınabilen ne de gittiği yerde bir barınma şansı bulabilen milyonlarca insanın hiç bir iş/ hiç bir ekonomik-toplumsal olanak olmaksızın, kentlere doğru akmakta olduğu bir dünyadayız. Neoliberal kurallar böyle çalışıyor ve milyonlarca insan kendisi ve ailesi için/ kentlerde yaşayabilmek için çaresizlik içinde bir yol bulmak, bir geçim kaynağı yaratmak zorunda. Ve bunu kentlerde en zor biçimde yapanların büyük bir çoğunluğu atık toplayıcıları...

Yaptıkları işin insanlık onurunu incitecek kadar kötü koşullarda olması onların suçu değil. Tüketim toplumunun böyle gelişmesi, her şeyin ambalajlanarak satılması ve ambalajların her türünün çöp olarak görülmesi, bütün çöplerin/ bütün kentlerde-metropollerde tekrar işe yaratılmasını zorlaştıran bir bulaşık içinde sokaklardaki kutulara (en iyi olasılıkla) bırakılıyor olması da onların sorumlu olduğu bir durum değil.

Kentte kök salmaya çalışan yaban otuna devlet saldırısı

Atık toplayıcılarının serüveninin nasıl geliştiği ve nasıl yaygınlaştığı sahip olduğu çok özgün özelliklerin nitelikleri edindiği hakkında, daha ayrıntılı bir döküm yapılmalı; ancak bunu gelecek haftalardan birine bırakmak gerekiyor.

Ayrıca neoliberal bir kentin/ metropolün nasıl işlediği ve dönüşerek bugüne geldiğiyle ve atık toplayıcılarını kentin bu özelliklerinin gelişmesiyle nasıl ilişkilendiği; daha doğrusu bu ikisi arasındaki bağın ve kaçınılmazlık ilişkilerinin nasıl evrildiği de ayrı bir yazı olarak düzenlenmeli. Ama onu da başka bir haftaya bırakalım. Bu hafta sadece "kağıt

toplayıcılarının neyle karşılaşmak üzere olduğuna dair haberlerle ve acil bir özdeşlik/ kardeşlik ve dayanışma duygusu gereksinimini belirtmekle yetinelim.

Hemen hemen hiçbir haktan yararlanmadığı hatta yararlanmak talebinde bile bulunmadan kendisi için bir iş, bir geçim, geçimini sağlayabilecek işleri yapma biçimleri için yaratıcı katkı, yaratıcı örgütlenmeler ve dayanışmalar ve sonuç olarak bir yabancı-otunun kentte kök salabilmesi açısından düşünebileceğimiz bütün zorluklara ve hırpalanmalara rağmen, kendileri bakımından son derece onurlu ve başlarını dik tutabilecekleri bir yaşam tarzı geliştirmeyi başaran insanlara karşı geçtiğimiz ağustos ayından beri devletin nasıl bir saldırı hazırlığı içinde olduğuna dair haber başlıklarını sıralamak bile, durumun ve yaşanan haksızlık uçurumlarının ya da doruklarının neler olduğunu gözler önüne serebilecek nitelikte ve güçte:

- *Atık Toplayıcısı Hamza: Sokakta Biz Yokmuşuz Gibi Davranıyorlar* (25. 10. 2020/ Evrim Kepenek-BİA Haber Merkezi)
- *Yüzlerce polisle kağıt toplama işçilerine gece baskını* (07. 10. 2021/ Duvar)

İstanbul Valiliği, 'çevre ve halk sağlığını tehdit ettikleri, haksız kazanca ve kamu zararına yol açtıkları' gibi gerekçelerle kağıt toplama işçilerine yönelik polis operasyonları yapılacağını duyurmuştu.

Baskın sonrası valilikten gelen açıklama 'haksız kazanç, kayıt dışı kazanç elde etmek, İstanbul'un çöpünü çalmak, kaçak göçmen işçi çalıştırmak ve güvenlik sorunu yaratmak' ifadeleri kullanıldı. Ümraniye'de de aynı iddialarla operasyonlar devam etti.

- *Kağıt toplayıcıların gelirine bile el attılar: 'Sıfır atık projesiyle başladı'* (06.10.2021/ Anıl Can Tuncer- Diken)
- *Atık toplama depolarına baskın: 200 gözaltı* (06. 10. 2021/ BİA Haber Merkezi)
- *Roman Diyalog Ağı: Atık toplayıcıların güvenli koşullarda çalışması sağlanmalı* (09. 10 2021/Duvar)

Polislerin baskın yapma "nedenleri" ise özetle şöyle: "İstanbul Valiliği atık işçilerinin çöpleri toplamasına istemiyor, çöplerin şirketler aracılığı ile toplanıp ayrıştırma

alanlarına göndereceğini belirtiyor. Planlıyor. Bu nedenle de atık işçilerinin çöplerden çöp toplamasına engel olunuyor.”

- *Mahmut Aytar: Bizi örgütleyen açlığımızdır (13. 09. 2021/ Duvar)*
- *Taslak hazır: Atık toplayıcılar belediye işçisi olacak ama geçimini kendi sağlayacak (09.04.2022/ Diken)*
- *Atık toplayıcıları üniforma giyecek (09.04.2022 /+G)*
- *Taslak hazır: Atık toplayıcılar belediye işçisi olacak ama geçimini kendi sağlayacak (09/04/2022 09:41/Diken)*
- *Çöpleri artık üniformayla toplayacaklar (09 Nisan 2022/ Sözcü)*
- *İktidarın yeni hedefi: Çöpteki ‘iri inci’*

Yaşamlarını çöplerden sağlayan onbinlerce insan büyük bir iktidar hilesiyle karşı karşıya. Üstelik bu hile daha şimdiden, alternatif medya dâhil herkes tarafından yutulmuş görünüyor. (11.04.2022 – 00:00/ İrfan Aktan +G)

Gelecek haftalarda, bu konunun izini sürmek üzere...

Akın Atauz